

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Полтавський юридичний інститут

Кафедра цивільного, господарського і фінансового права

С И Л А Б У С

із навчальної дисципліни

«Банківське право»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма / спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2019, 2020

Викладач – Пашков Віталій Миколайович,
професор кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор
юридичних наук

Полтава – 2019

Силабус навчальної дисципліни «Банківське право» для студентів галузі знань 081 «Право», спеціальності 081 «Право», другого (магістерського) рівня вищої освіти Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 10 с.

Розробник:

Пашков Віталій Михайлович, професор кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор юридичних наук, професор

Гарант освітньої програми:

Криницький Ігор Євгенович – завідувач кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор юридичних наук, професор, старший науковий співробітник

Затверджено на засіданні кафедри цивільного, господарського і фінансового права (протокол № 1 від «11» вересня 2019 р.)

Дата оновлення – 27 серпня 2020 року

(протокол № 1 засідання кафедри цивільного, господарського і фінансового права від 27 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри _____ Криницький І.Є.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Інформація про викладача, який викладає навчальну дисципліну

Пашков Віталій Михайлович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, господарського та фінансового права Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Контактна e-mail: v.pashkov26.06@ukr.net

Індивідуальні консультації проводяться щовівторка із 10:00 до 17:00 за адресою: місто Полтава, Першотравневий проспект, 5, ауд. 504-В (приміщення кафедри цивільного, господарського та фінансового права Полтавського юридичного інституту).

Анотація навчальної дисципліни

Навчальний курс із банківського права покликаний допомогти студентам у вивченні загальних, принципів положень банківського права, засвоєнні вимог банківського законодавства в обсязі, необхідному для розуміння сутності і спрямованості інститутів банківського права і, водночас значною мірою виключити можливість для неправильного або свавільного застосування актів цього законодавства. Навчальна дисципліна банківське право є невід’ємною складовою частиною програми підготовки фахівців юридичної сфери, котрі за характером своєї майбутньої практичної діяльності неминуче зіткнуться із проблемами забезпечення захисту прав і законних інтересів банків та клієнтів. Повне та ґрунтовне засвоєння основних положень цієї галузі сприяє формуванню у студентів вміння самостійно та кваліфіковано орієнтуватися в банківському законодавстві, опановувати тенденції практики його застосування; спрямовувати свої зусилля на захист прав різних суб’єктів банківських правовідносин.

Мета та завдання вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Банківське право» є набуття студентами здатності розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі банківського права, що передбачає проведення різноманітних досліджень та/або здійснення інновацій й характеризується невизначеністю умов і вимог.

Основними **завданнями** вивчення зазначеної навчальної дисципліни є:

- формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у галузі банківського права, що включають сучасні наукові здобутки у цій галузі права, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері, зокрема щодо:
 - поняття та змісту основних категорій банківського права;
 - організаційно-правових моделей банківського управління у світі;
 - тенденцій розвитку світового та вітчизняного механізму правового регулювання й організації НБУ;
 - системно-структурної організації НБУ, правового статусу та практики його реалізації органами та посадовими особами НБУ в Україні та світі;
 - нормотворчості суб’єктів НБУ, порядку прийняття та реалізації актів органами та посадовими особами НБУ;
 - правового статусу працівників НБУ, їх повноважень;
 - правового механізму контролю за реалізацією їх повноважень;
 - особливостей реалізації юридичної відповідальності працівників НБУ.
- набуття студентами спеціалізованих умінь/навичок розв’язання проблем, котрі виникають у органів НБУ в процесі їх формування та здійснення повсякденної діяльності, а також у громадян та організацій унаслідок реалізації органами НБУ їхніх власних або делегованих державною повноважень, зокрема щодо:
 - добровільного об’єднання банківських установ;
 - реалізації банками свого правового статусу;

- О організації та проведення місцевих виборів;
- О формування органів НБУ та здійснення ними своїх повноважень;
- О проходження служби в НБУ;
- О управління банківськими установами органами НБУ;
- О реалізації правового статусу органів НБУ у бюджетно-фінансовій сфері, а також задля забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян й організацій.

– здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї та низки інших навчальних дисциплін, й розв’язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах, зокрема:

О поєднуючи знання, набуті у процесі вивчення навчальних дисциплін «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Державне будівництво і місцеве самоврядування», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», «Господарське право», «Фінансове право» щодо системи органів НБУ, порядку їх формування та їх правового статусу, щодо правового режиму комунального майна та бюджетної системи, студенти набувають знань про добровільне об’єднання територіальних громад, про управління об’єктами права комунальної власності органами НБУ та здійснення ними власних й делегованих повноважень у бюджетно-фінансовій сфері, задля забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян й організацій;

О поєднуючи знання, набуті у процесі вивчення навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Адміністративне право», студенти набувають знань про особливості адміністративної та кримінальної відповідальності посадових осіб НБУ, а також роль органів НБУ у реалізації механізму адміністративної відповідальності щодо окремих різновидів адміністративних правопорушень;

О поєднуючи знання, набуті у процесі вивчення навчальних дисциплін «Трудове право», «Адміністративне право», студенти набувають знань про особливості проходження муніципальної служби в Україні та світі, про правовий механізм притягнення посадових осіб НБУ до дисциплінарної відповідальності.

– здатність розв’язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо:

О застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо реалізації правового статусу суб’єктів банківського права;

О здійснення нормотворчого процесу органами НБУ;

О особливостей проходження служби в органах НБУ;

О реалізації юридичної відповідальності щодо органів НБУ, їх посадових осіб.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми

Навчальна дисципліна «Банківське право» належить загальнообов’язкових навчальних дисциплін загальної фахової підготовки.

Пререквізити: «Теорія держави і права»; «Цивільне право»; «Господарське право»; «Фінансове право»; «Міжнародне приватне право»; «Конституційне право України»; «Адміністративне право»; «Державне будівництво і місцеве самоврядування».

Кореквізити: «Податкове право», «Митне право», «Інвестиційне право».

Постреквізити: «Актуальні проблеми цивільного права», «Судовий розгляд окремих категорій цивільних справ», «Інвестиційне право», «Медичне право».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

- сформулювати поняття та зміст основних категорій банківського права;
- систематизувати втілення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права у банківських відносинах;
- проаналізувати взаємодію міжнародних банківських систем із вітчизняними банківськими інститутами;
- здійснити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів банківського права різних правових систем;
- інтерпретувати основні банківсько-правові норми, а також розуміти методологію їхнього тлумачення;
- застосовувати норми банківського права на практиці;
- пояснити практику реалізації банківських інститутів;
- визначити правову позицію на різних стадіях правозастосування норм банківського права, як зі сторони банківської інституції, так і з боку фізичних (юридичних) осіб;
- запропонувати проекти правозастосовних актів у різних сферах діяльності в межах банківського права;
- прогнозувати результат впливу проектів нормативно-правових та індивідуальних актів на відносини в сфері банківського права.

**Розклад занять з навчальної дисципліни на 2020/2021 н.р.
для студентів денної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем, термін проведення	Кількість годин											
	денна форма навчання						заоч. форма навч. (на основі повної загальної середньої освіти)					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пс	л	інд	ср		л	пс	л	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Поняття кредитної системи, депозитні та розрахункові операції банків, ринок цінних паперів												
Тема 1. Банківське право та банківські правовідносини. Банківська система України, місце Національного банку України в цій системі. (1.03.21 – 6.03.21)	22	4	4			14	21	2				19
Тема 2. Поняття та правове положення операцій банку. Розрахункові правовідносини (8.03.21-12.03.21)	16	2	2			12	21		2			19
Тема 3. Правове регулювання ринку цінних паперів (15.03.21-19.03.21)	20	2	4			14	19					19
Разом за змістовим	58	8	10			40	61	2	2			57

модулем 1												
Змістовий модуль 2. Кредитні, інвестиційні та валютні операції банків, банківський нагляд												
Тема 4. Правове регулювання кредитних та інвестиційних операцій банків. (22.03.21-26.03.21)	20	4	4			12	19					19
Тема 5. Правове регулювання валютних операцій банків (29.03.21-2.04.21)	22	4	4			14	19					19
Тема 6. Правові засади банківського регулювання та банківського нагляду (5.04.21-9.04.21)	20	2	4			14	21		2			19
Разом за змістовим модулем 2	62	10	12			40	59		4			57
Усього годин	120	18	22			80	120	2	4			114

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;
4. огляд судової практики;
5. есе за вузькоспеціальною проблематикою;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, у т.ч. іноземної;
7. термінологічного словника
8. підготовки до практичних занять та іспиту.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у «Методичних рекомендаціях до самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Банківське право» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право» / уклад. В.М.Пашков. Полтава : ПЮІ Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 18 с.

Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни ***Основні нормативні акти***

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144.
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
4. Господарський процесуальний кодекс України: у редакції Закону України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48. Ст. 436.
5. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41; 42. Ст. 492.
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
9. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. № 5–6. Ст. 30.
10. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 року № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.
11. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268.
12. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646.
13. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 27 січня 2018 року № 2939-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 13. Ст. 110.
14. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України від 05 квітня 2001 року № 2346-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 29. Ст. 137.
15. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2374-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 24. Ст. 128.
16. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 6 липня 1995 року № 265/95-ВР в редакції Закону України від 1 червня 2000 року № 1776-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 38. Ст. 315.
17. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2654-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 47. Ст. 642.
18. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 50. Ст. 564.
19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо форми створення банків та розміру статутного капіталу: Закон України від 14 вересня 2006 року № 133-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 43. Ст. 414.
20. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. Ст. 239.
21. Про затвердження Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті: постанова Правління НБУ від 16.08.2006 № 320. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1035-06>

22. Про затвердження Положення про основи процентної політики Національного банку України: постанова Правління Національного банку України від 21.04.2016 № 277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0277500-16> (Дата звернення 28.08.2020)

23. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17> (Дата звернення 28.08.2020)

24. Про затвердження Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні: постанова Правління НБУ від 25.09.2018 № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18> (Дата звернення 28.08.2020)

25. Про затвердження Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні: постанова Правління НБУ 11.12.2014 № 806. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14> (Дата звернення 28.08.2020)

Додаткова література

1. Банківське право України: навчальний посібник / А.І. Берлач, Ю.О. Тараненко; за заг. ред. А.І. Берлача. К.: Університет «Україна», 2006. 356 с.

2. Гетманцев Д.О. Банківське право: навчальний посібник / Д.О. Гетманцев. К.: Центр навч. літ., 2007. 400 с.

3. Ващенко Ю.В. Банківське право: навчальний посібник / Ю.В. Ващенко. К.: Центр навч. літ., 2006. 500 с.

4. Орлюк О.П. Банківське право: навчальний посібник / О.П. Орлюк. К.: Юрінком Інтер, 2005. 373 с.

5. Костюченко О.А. Банківське право: навчальний посібник / О.А. Костюченко. 2-ге вид. К.: АСК, 2001. 569 с.

6. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: навчальний посібник / В.Д. Лагутін. К.: Знання; КОО, 2000. 215 с.

7. Орлюк О.П. Банківська система України. Правові засади організації / О.П. Орлюк. К.: Юрінком Інтер, 2003. 240 с.

8. Словник банківських термінів. Банківська справа: термінологічний словник / А. Загородній, О. Сліпушко, Г. Вознюк, Т. Смовженко. К.: Аконті, 2000. 605 с.

9. Велика українська юридична енциклопедія. У 20-ти томах. Т. 15 : Господарське право / редкол.: В. А. Устименко (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2019. 784 с.

10. Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення : колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., доц. Вівчар О.І. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 395 с.

11. Банківська справа: навчальний посібник / за ред. Р.І. Тиркала. Тернопіль: Карт-бланш, 2001. 314 с.

12. Проблеми правового регулювання відносин на ринку фінансових послуг в умовах глобалізації : монографія / Чернадчук В.Д., Дерев'янко Б.В., Старинський М.В., Афанасієв Р.В., Гончарова А.В., Маланчук Т.В., Плотнікова М.В., Швагер О.А.; за заг. ред. В.Д. Чернадчука, М.В. Старинського. Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2017. 232 с.

13. Завальна Ж.В. Валютне право України: навчальний посібник / Ж.В. Завальна, М.В. Старинський. Суми: Університетська книга, 2005. 279 с.

14. Bogdan Derevyanko, Yevhen Zozulia and Liudmyla Rudenko (2017). Money assets of internally displaced persons as financial resources of commercial banks. *Banks and Bank Systems*, 12(4), 211-217.

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення бізнес-процесів. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять прошу використовувати мобільні телефони тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. Можна приносити із собою питну воду. В разі нагальної потреби можна виходити із аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Муніципальне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами *поточного контролю* знань студентів є:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. За підсумками практичних занять студент може отримати від 0 до 28 балів;

- протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *лекційних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування. За підсумками поточного контролю на лекціях студенти можуть отримати від 0 до 4 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *іспит*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 20 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Лекційні заняття	Практичні заняття (поточний контроль)		Самостійна робота	Залік (підсумковий контроль)	Підсумкова оцінка знань
	Модуль № 1	Модуль № 2			
max 4	max 14	max 14	max 8	max 60	max 100

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34